

Список використаних джерел

1. Крестовська Н. М. Теорія держави і права. URL: <http://studies.in.ua/ru/krestovska-nm-teorija-derzhavy-i-prava/1502-14-metodologiya-teoryi-derzhavi-prava.html>
2. Скакун О. Ф. Теорія права і держави, Алерта, Київ, 2010, ст. 3.
3. Волинка К. Г. Теорія держави і права : навч. посіб. К.: МАУП, 2003, С. 4–5.

Вишнівський Назарій Вікторович,
курсант Навчально-наукового
інституту № 3 Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник:
Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦІЇ ІЗ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У сучасному суспільстві правоохоронні органи все більше трансформуються з органів насильства і примусу в органи соціального обслуговування населення. Така нова для вітчизняного права функція виконавчої влади як надання «управлінських послуг» приватним (фізичним та юридичним) особам, передбачена новою адміністративно-правовою доктриною. Саме тому актуальним є вивчення досвіду поліції США, де організовано діяльність «місцевої поліції», наріжною ідеєю якої є підтримання тісних зв'язків із громадськістю та засобами масової інформації (далі – ЗМІ). Перш за все потребує вирішення таке питання: в який спосіб поліція США будує свої відносини з журналістами, щоб, з одного боку, надати представнику мас-медіа можливість реалізувати своє конституційне право на інформацію, а з іншого – дозволити поліції вирішити свої службові завдання.

Спочатку необхідно визначитися з соціальною роллю, яка відводиться поліції США в суспільстві, для того щоб краще зрозуміти, на яких засадах побудовані її стосунки із журналістами. Взагалі в більшості західних країн кожен офіцер поліції розглядається як частина обслуговуючого штату. За даними, отриманими з різних поліцейських агентств США, від 80 до 90 % часу кожної зміни поліцейські проводять, виконуючи функції обслуговування населення, а саме – функції зв'язків із громадськістю. Тобто основною роботою офіцера є слугування громадянам і тільки 10 – 20% службового часу працівник поліції відводить на виконання безпосередній повноважень. Така пропорція зберігається, якщо проаналізувати телефонні дзвінки до чергових частин

поліцейських департаментів: лише 10 – 16 % з них пов'язані з забезпеченням закону та порядку.

Функція обслуговування дещо розходиться з традиційною уявою про поліцію як «борця зі злочинністю», в той час як більшість журналістських матеріалів щодо діяльності поліції зосереджують увагу на тому чи іншому злочині, тенденціях злочинності. При цьому поліція посідає місце на другому плані сюжету чи публікації. Дослідники відмічають, що відмінною рисою журналістських матеріалів усе частіше стає розставлення акцентів у бік злочину та насильства. Аналіз матеріалів ЗМІ дозволяє констатувати, що інформаційні повідомлення, позбавлені аналітичного підходу до висвітлення подій, підкреслюють нездатність поліції тримати злочинність під контролем і, таким чином, надають негативну оцінку роботи поліції. Крім того, телевізійні шоу, документальні та художні фільми показують характер роботи поліції у вкрай спотвореному вигляді: вони підкреслюють таку її функцію як боротьбу зі злочинністю, застосування поліцією насильства і, таким чином, презентують поліцію як каральний орган, здатний ефективно розкрити злочин, але не запобігти правопорушенню. Нестача реалістичної інформації стосовно діяльності поліції, тобто тієї, що відповідає дійсності, в кінцевому підсумку містифікує систему кримінальної юстиції в цілому, підсилюючи нерозуміння специфіки її роботи з боку населення.

Під час вирішення питання щодо доступу журналіста до інформації стосовно своєї діяльності поліція спирається на Закон «Про свободу інформації», а також виходить із того, що вся зібрана нею інформація стосовно громадян (включаючи ім'я особи, її ідентифікаційний код, місце проживання тощо) має конфіденційний характер і для її розголошення поліцейському необхідно отримати відповідне рішення суду. Створена у США система кримінальної юстиції поважає приватне життя кожної особи, тому поліція завжди вимушена шукати баланс між свободою індивідууму та свободою суспільства. Отже, під час визначення доступу до тієї чи іншої інформації зустрічаються інтереси приватних осіб та інтереси суспільства. З одного боку, на поліцію покладено функцію контролю за злочинністю і вона несе відповідальність за забезпечення безпеки громадян, а з іншого – існує належна процедура, згідно з якою поважається право особи на особисту свободу і функція забезпечення цього права має першорядне значення.

Використання ЗМІ поліцією відбувається в таких напрямках:

- залучення населення до протидії злочинності та її профілактики;
- створення в суспільстві позитивного іміджу поліції.

У межах першого вектору у пресі публікуються спеціально розроблені звернення до населення, в яких надаються практичні рекомендації щодо організації охорони власного житла від злочинних посягань, проведення патрулювання мешканцями, застосування методів самооборони, використання спеціальних замків і сигналізації тощо. На сторінках місцевої преси проводяться опитування населення стосовно відповідності діяльності поліції потребам громадян. Готуються спеціальні радіо- та телепрограми для підлітків, у яких пропагуються правові знання з метою профілактики правопорушень серед цієї

категорії населення. Також поліція постійно звітує перед населенням через ЗМІ: оголошуються дані щодо стану злочинності, чисельності особового складу поліцейського агентства, його організації, технічної та бойової озброєності, бюджету тощо.

У великих підрозділах поліції США діють відділи зв'язків з громадськістю, що відповідають за відносини з пресою. Невеликі підрозділи звичайно призначають старшого прес-офіцера. До його обов'язків входить відповідати на більшість журналістських запитів і готувати (або надавати журналістам матеріали для підготовки) статті й сюжети для їх подальшого розміщення на місцевому телебаченні, радіо та у пресі. Він не має права приховувати від журналістів будь-які факти з роботи поліції, якщо це не пов'язано з конфіденційною інформацією, що стосується розслідування конкретних справ. Для підвищення ефективності роботи щодо встановлення партнерських стосунків з мас-медіа за кожним поліцейським агентством також закріплюють одного або декількох журналістів так званої «кримінальної хроніки».

Незважаючи на ту увагу, яку приділяють забезпеченню права на свободу слова у США, в практиці роботи поліції зустрічаються випадки, коли її працівники не визнають права журналіста на отримання оперативної інформації, необґрунтовано приховують ті чи інші дані, ігнорують прохання журналістів надати інформацію. Таке ставлення до представників мас-медіа призводить до напружених стосунків зі ЗМІ та в кінцевому підсумку негативно впливає на загальну оцінку роботи поліції з боку суспільства. З цього приводу є цікавим досвід Департаменту поліції м. Ріно, в якому зовсім по-новому були побудовані стосунки з пресою. Так, для прискорення потоку інформації була розроблена система алфавітно-цифрового заміщення сторінок, яка замінила звичайні повідомлення для преси і забезпечила її передачу за лічені секунди. Тепер будь-який службовець мав право надавати інформацію журналістам відповідно до певних положень. Для оперативного зв'язку з мас-медіа було виділено окрему телефонну лінію, яка забезпечувала прямий зв'язок з черговим офіцером високого рангу в будь-який час. Журналістам було дозволено заходити в головну поліцейську дільницю та в підрозділи в будь-який час, а не в заздалегідь призначений. Журналістам стали надавати інформацію такого змісту: відомості про злочини; повідомлення щодо повсякденної діяльності поліції, а також стосовно поведінки службовців поліції та дисциплінарних заходів.

Цікавим є й досвід європейських країн щодо співпраці органів поліції зі ЗМІ. Так, у Фінляндії на телеканалі «YLE» успішно випускається програма «Поліцейське ТВ» («Police TV»), основною метою якої є надання допомоги правоохоронним органам у попередженні й розкритті злочинів. Ця телекомпанія стала першою в скандинавських країнах, де була створена кримінальна журналістика (журналістика, що спеціалізується на кримінальній тематиці), а зазначена програма – єдина у Фінляндії, присвячена цілком кримінальній тематиці. Програму транслюють не тільки у Фінляндії, але й у сусідніх країнах – Естонії та Швеції. Організуються спільні щотижневі випуски з програмою шведського телебачення «Efterlyst». Директор цієї програми відзначає, що за роки існування його проекту намітилося явне збільшення кількості громадян, що

бажають допомогти поліції розкрити злочин і покарати винного, крім того, люди стали більше відчувати, що це є їхнім обов'язком. Певним стимулом тут виступає той факт, що в кожній програмі показуються результати, яких вдалося домогтися завдяки інформації, отриманій від глядачів. Подивившись передачу, глядачі, що мають будь-яку інформацію, можуть або зателефонувати поліцейському, що розслідує цю справу, або зробити безкоштовний анонімний дзвінок у студію, після чого отримана інформація відправляється слідчому факсом.

*Гавришків Анна-Марія Святославівна,
студент за ОР «Магістр»
юридичного факультету,
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

*Науковий керівник:
Теремцова Ніна Володимирівна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри теорії права та держави
юридичного факультету,
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

АКТУАЛЬНЕ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО І ПРИВАТНОГО ВИКОНАВЦЯ У ВИКОНАВЧОМУ ПРОЦЕСІ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» встановлено принципи діяльності органів державної виконавчої служби. Відповідно до вимог статті 4 Закону, діяльність органів державної виконавчої служби та приватних виконавців здійснюється з дотриманням принципів: 1) верховенства права; 2) законності; 3) незалежності; 4) справедливості, неупередженості та об'єктивності; 5) обов'язковості виконання рішень; 6) диспозитивності; 7) гласності та відкритості виконавчого провадження та його фіксування технічними засобами; 8) розумності строків виконавчого провадження; 9) співмірності заходів примусового виконання рішень та обсягу вимог за рішеннями [3].

Принцип верховенства права, відповідно до Конституції України [1] в Україні визнається і діє принцип верховенства права, згідно якої: Конституція України має найвищу юридичну силу, закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй; норми Конституції України є нормами прямої дії; звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується.

Принцип законності або принцип реальної дії права в державі, при якому